

BOOKSTACKS CLASSICS

B

Λύσις

Plato (c. 428-348 BCE)

Ἑλληνική EDITION

Publication record

TITLE	Λύσις
AUTHOR	Plato (c. 428-348 BCE)
EDITION	Bookstacks TEI edition, based on the source electronic edition
SOURCE	Platonis Opera. Clarendon Press. 1903
PUBLISHED	21 August 2026
EDITION ID	plato_lysis
CANONICAL URI	bookstacks.org

RIGHTS AND AVAILABILITY

The underlying ancient work is in the public domain. Rights in this translation and source encoding are described below. This derived TEI file is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License; source rights remain as recorded in sourceDesc. View the canonical license terms.

No ISBN has been assigned. The stable Bookstacks edition identifier and canonical URI above serve as the publication record for this digital edition. Bookstacks asserts no additional restriction over this generated PDF beyond the canonical source terms.

Περιεχόμενα

Λύσεις

1

Λύσις

ἐπορευόμενην μὲν ἐξ Ἀκαδημείας εὐθὺς Λυκείου τὴν ἔξω τείχους ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος · ἐπειδὴ δ' ἐγενόμην κατὰ τὴν πυλίδα ἣ ἡ Πάνοπος κρήνη, ἐνταῦθα συνέτυχον Ἴπποθάλει τε τῷ Ἱερωνύμου καὶ Κτησίπῳ τῷ Παιανιεῖ καὶ ἄλλοις μετὰ τούτων νεανίσκοις ἀθρόοις συνεστῶσι. καὶ με προσιόντα ὁ Ἴπποθαλῆς ἰδὼν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ποῖ δὴ πορεύῃ καὶ πόθεν; ἐξ Ἀκαδημείας, ἣν δ' ἐγώ, πορεύομαι εὐθὺς Λυκείου. δεῦρο δὴ, ἣ δ' ὅς, εὐθὺς ἡμῶν. οὐ παραβάλλεις; ἄξιον μέντοι. ποῖ, ἔφην ἐγώ, λέγεις, καὶ παρὰ τίνας τοὺς ὑμᾶς; δεῦρο, ἔφη, δείξας μοι ἐν τῷ καταντικρὺ τοῦ τείχους περίβολόν τέ τινα καὶ θύραν ἀνεωγμένην. διατρίβομεν δέ, ἣ δ' ὅς, αὐτόθι ἡμεῖς τε αὐτοὶ καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοὶ καὶ καλοί.

ἔστιν δὲ δὴ τί τοῦτο, καὶ τίς ἡ διατριβή; παλαιίστρα, ἔφη, ννεωστὶ ὠκοδομημένη · ἡ δὲ διατριβὴ τὰ πολλὰ ἐν λόγοις, ὣν ἡδέως ἂν σοι μεταδιδόμην. καλῶς γε, ἣν δ' ἐγώ, ποιοῦντες · διδάσκει δὲ τίς αὐτόθι; σὸς ἐταῖρός γε, ἣ δ' ὅς, καὶ ἐπαινέτης, Μίκχος. μὰ Δία, ἣν δ' ἐγώ, οὐ φαῦλός γε ἀνὴρ, ἀλλ' ἱκανὸς σοφιστής. βούλει οὖν ἔπεσθαι, ἔφη, ἵνα καὶ ἴδῃς τοὺς ὄντας αὐτόθι αἰετῶ; πρῶτον ἡδέως ἀκούσομαι ἂν ἐπὶ τῷ καὶ εἴσειμι καὶ τίς ὁ καλός. ἄλλος, ἔφη, ἄλλω ἡμῶν δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. σοὶ δὲ δὴ τίς, ὦ Ἰππόθαλες; τοῦτό μοι εἶπέ. καὶ ὅς ἐρωτηθεὶς ἡρυθρίασεν. καὶ ἐγώ εἶπον · ὦ παῖ Ἱερωνύμου Ἰππόθαλες, τοῦτο μὲν μηκέτι εἵτηρς, εἴτε ἐρᾶς του εἴτε μή · οἶδα γὰρ ὅτι οὐ μόνον ἐρᾶς, ἀλλὰ καὶ πόρρω ἤδη εἰ πορευόμενος τοῦ ἔρωτος. εἰμὶ δ' ἐγώ τὰ μὲν ἄλλα φαῦλος καὶ ἄχρηστος, τοῦτο δὲ μοί πως ἐκ θεοῦ δέδοται, ταχὺ οἶω τ' εἶναι γινῶναι ἐρῶντά τε καὶ ἐρώμενον. καὶ ὅς ἀκούσας πολὺν ἔτι μᾶλλον ἡρυθρίασεν. ὁ οὖν Κτήσιππος, Ἀστυνόου γε, ἣ δ' ὅς, ὅτι ἐρυθρίας, ὦ Ἰππόθαλες, καὶ ὀκνεῖς εἰπεῖν Σωκράτει τοῦνομα · ἐὰν δ' οὗτος καὶ σμικρὸν χρόνον συνδιατρίψῃ σοι, παραταθήσεται ὑπὸ σοῦ ἀκούων θαμὰ λέγοντος. ἡμῶν γοῦν, ὦ Σώκρατες, ἐκκεκώφωκε τὰ ὅσα καὶ ἐμπέπληκε Λύσιδος · ἂν μὲν δὴ καὶ ὑποπῇ, εὐμαρία ἡμῖν ἐστίν καὶ ἐξ ὕπνου ἐγρομένοις Λύσιδος οἶεσθαι τοῦνομα ἀκούειν. καὶ ἃ μὲν

καταλογάδην διηγείται, δεινὰ ὄντα, οὐ πάνυ τι δεινὰ ἐστίν, ἀλλ' ἐπειδὴν τὰ ποιήματα ἡμῶν ἐπιχειρήσῃ καταντλεῖν καὶ συγγράμματα. καὶ ὁ ἐστὶν τούτων δεινότερον, ὅτι καὶ ᾄδει εἰς τὰ παιδικὰ φωνῇ θαυμασίᾳ, ἣν ἡμᾶς δεῖ ἀκούοντας ἀνέχεσθαι. νῦν δὲ ἐρωτώμενος ὑπὸ σοῦ ἐρυθριᾷ. ἔστιν δέ, ἣν δ' ἐγώ, ὁ Λύσις νέος τις, ὡς ἔοικε · τεκμαίρομαι δέ, ὅτι ἀκούσας τοῦνομα οὐκ ἔγνω. οὐ γὰρ πάνυ, ἔφη, τὶ αὐτοῦ τοῦνομα λέγουσιν, ἀλλ' ἔτι πατρόθεν ἐπονομάζεται διὰ τὸ σφόδρα τὸν πατέρα γινώσκεισθαι αὐτοῦ. ἐπεὶ εὖ οἶδ' ὅτι πολλοῦ δεῖς τὸ εἶδος ἀγνοεῖν τοῦ παιδός · ἱκανὸς γὰρ καὶ ἀπὸ μόνου τούτου γινώσκεισθαι. λεγέσθω, ἣν δ' ἐγώ, οὔτινος ἔστιν. Δημοκράτους, ἔφη, τοῦ Αἰζωνέως ὁ πρεσβύτατος υἱός.

εἶεν, ἣν δ' ἐγώ, ὦ Ἰππόθαλες, ὡς γενναῖον καὶ νεανικὸν τοῦτον τὸν ἔρωτα πανταχῇ ἀνηῦρες · καὶ μοι ἴθι ἐπίδειξαι ἃ καὶ τοῖσδε ἐπιδείκνυσαι, ἵνα εἰδῶ εἰ ἐπίστασαι ἃ χρὴ ἐραστὴν περὶ παιδικῶν πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἄλλους λέγειν. τούτων δέ τι, ἔφη, σταθμᾷ, ὦ Σώκρατες, ὧν ὁδε λέγει; πότερον, ἣν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἐρᾶν ἔξαρκος εἶ οὗ λέγει ὁδε; οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἀλλὰ μὴ ποιεῖν εἰς τὰ παιδικὰ μηδὲ συγγράφειν. οὐχ ὑγιαίνει, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ἀλλὰ ληρεῖ τε καὶ μαίνεται. καὶ ἐγὼ εἶπον · ὦ Ἰππόθαλες, οὐ τι τῶν μέτρων δέομαι ἀκοῦσαι οὐδὲ μέλος εἶ τι πεποίηκας εἰς τὸν νεανίσκον, ἀλλὰ τῆς διανοίας, ἵνα εἰδῶ τίνα τρόπον προσφέρῃ πρὸς τὰ παιδικὰ. ὁδε δῆπου σοι, ἔφη, ἔρεϊ · ἀκριβῶς γὰρ ἐπίσταται καὶ μέμνηται, εἴπερ, ὡς λέγει, ὑπ' ἐμοῦ αἰεὶ ἀκούων διατεθρύληται. νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη ὁ Κτήσιππος, πάνυ γε. καὶ γὰρ ἐστὶ καταγέλαστα, ὦ Σώκρατες. τὸ γὰρ ἐραστὴν ὄντα καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων τὸν νοῦν προσέχοντα τῷ παιδὶ ἴδιον μὲν μηδὲν ἔχειν λέγειν ὃ οὐχὶ κἂν πᾶς εἴποι, πῶς οὐχὶ καταγέλαστον; ἃ δὲ ἡ πόλις ὅλη ᾄδει περὶ Δημοκράτους καὶ Λύσιδος τοῦ πάππου τοῦ παιδὸς καὶ πάντων πέρι τῶν προγόνων, πλούτους τε καὶ ἵπποτροφίας καὶ νίκας Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ τεθρίπποις τε καὶ κέλησι, ταῦτα ποιεῖ τε καὶ λέγει, πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τούτων χρονικώτερα. τὸν γὰρ τοῦ Ἡρακλέους ξενισμὸν πρόῃν ἡμῖν ἐν ποιήματι τι διήρει, ὡς διὰ τὴν τοῦ Ἡρακλέους συγγένειαν ὁ πρόγονος αὐτῶν ὑποδέξαιτο τὸν Ἡρακλέα, γεγονώς αὐτὸς ἐκ Διός τε καὶ τῆς τοῦ δήμου ἀρχηγέτου θυγατρὸς, ἅπερ αἱ γραφαὶ ἄδουσι, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὦ Σώκρατες · ταῦτ' ἐστὶν ἃ οὗτος λέγων τε καὶ ᾄδων ἀναγκάζει καὶ ἡμᾶς ἀκροᾶσθαι. καὶ ἐγὼ ἀκούσας εἶπον · ὦ καταγέλαστε Ἰππόθαλες, πρὶν νενικηκέναι ποιεῖς τε καὶ ᾄδεις εἰς σαυτὸν ἐγκώμιον; ἀλλ' οὐκ εἰς ἑμαυτόν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὔτε ποιῶ οὔτε ᾄδω. οὐκ οἶει γε, ἣν δ' ἐγώ. τὸ δὲ πῶς ἔχει; ἔφη. πάντων μάλιστα, εἶπον, εἰς σὲ τείνουσιν αὐταὶ αἱ ᾠδαί.

ἐὰν μὲν γὰρ ἔλῃς τὰ παιδικὰ τοιαῦτα ὄντα, κόσμος σοι ἔσται τὰ λεχθέντα καὶ ᾄσθέντα καὶ τῷ ὄντι ἐγκώμια ὥσπερ νενικηκότι, ὅτι τοιούτων παιδικῶν ἔτυχες · ἐὰν δέ σε διαφύγῃ, ὅσῳ ἂν μείζω σοι εἰρημμένα ἢ ἐγκώμια περὶ τῶν παιδικῶν, τοσοῦτῳ μειζόνων δόξεις καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν

ἐστερημένος καταγέλαστος εἶναι. ὅστις οὖν τὰ ἐρωτικά, ὦ φίλε, σοφός, οὐκ ἐπαινεῖ τὸν ἐρώμενον πρὶν ἂν ἔλῃ, δεδιώς τὸ μέλλον ὅπῃ ἀποβήσεται. καὶ ἅμα οἱ καλοὶ, ἐπειδὴν τις αὐτοὺς ἐπαινῇ καὶ αὖξῃ, φρονήματος ἐμπίμπλονται καὶ μεγαλαυχίας· ἢ οὐκ οἶει; ἔγωγε, ἔφη. οὐκοῦν ὅσῳ ἂν μεγαλαυχότεροι ὦσιν, δυσαλωτότεροι γίνονται; εἰκός γε. ποῖός τις οὖν ἂν σοι δοκεῖ θηρευτὴς εἶναι, εἰ ἀνασοβοῖ θηρεύων καὶ δυσαλωτοτέραν τὴν ἄγραν ποιοῖ; δῆλον ὅτι φαῦλος. καὶ μὲν δὴ λόγοις τε καὶ ᾠδαῖς μὴ κηλεῖν ἀλλ' ἐξαγριαίνειν πολλὴ ἀμουσία· ἢ γάρ; δοκεῖ μοι. σκόπει δὴ, ὦ Ἰππόθαλες, ὅπως μὴ πᾶσι τοῦτοις ἔνοχον σαυτὸν ποιήσεις διὰ τὴν ποίησιν· καίτοι οἷμαι ἐγὼ ἄνδρα ποιήσει βλάπτοντα ἑαυτὸν οὐκ ἂν σε ἐθέλῃν ὁμολογῆσαι ὡς ἀγαθός ποτ' ἐστὶν ποιητής, βλαβερός ὢν ἑαυτῷ. οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη· πολλὴ γὰρ ἂν ἀλογία εἴη. ἀλλὰ διὰ ταῦτα δὴ σοι, ὦ Σώκρατες, ἀνακοινοῦμαι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἔχεις, συμβούλευε τίνα ἂν τις λόγον διαλεγόμενος ἢ τί πράττων προσφιλεῖς παιδικοῖς γένοιτο. οὐ ῥᾶδιον, ἦν δ' ἐγώ, εἰπεῖν· ἀλλ' εἴ μοι ἐθελήσῃς αὐτὸν ποιῆσαι εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἴσως ἂν δυνάμην σοι ἐπιδείξειν ἃ χρὴ αὐτῷ διαλέγεσθαι ἀντὶ τούτων ὧν οὗτοι λέγειν τε καὶ ᾄδειν φασί σε. ἀλλ' οὐδέν, ἔφη, χαλεπόν. ἂν γὰρ εἰσέλθῃς μετὰ Κτησίππου τοῦδε καὶ καθεζόμενος διαλέγῃ, οἷμαι μὲν καὶ αὐτός σοι πρόσεισι—φιλήκοος γάρ, ὦ Σώκρατες, διαφερόντως ἐστίν, καὶ ἅμα, ὡς Ἑρμῶα ἄγουσιν, ἀναμειγμένοι ἐν ταῦτῳ εἰσιν οἱ τε νεανίσκοι καὶ οἱ παῖδες—πρόσεισιν οὖν σοι. εἰ δὲ μή, Κτησίπῳ συνήθης ἐστὶν διὰ τὸν τούτου ἀνεψιὸν Μενέξενον· Μενεξένῳ μὲν γὰρ δὴ πάντων μάλιστα ἐταῖρος ὢν τυγχάνει. καλεσάτω οὖν οὗτος αὐτόν, ἐὰν ἄρα μὴ προσήῃ αὐτός. ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ ποιεῖν. καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Κτήσιππον προσῆα εἰς τὴν παλαίστραν· οἱ δ' ἄλλοι ὕστεροι ἡμῶν ἦσαν. εἰσελθόντες δὲ κατελάβομεν αὐτόθι τεθυκότας τε τοὺς παῖδας καὶ τὰ περὶ τὰ ἱερεῖα σχεδόν τι ἤδη πεπονημένα, ἀστραγαλίζοντάς τε δὴ καὶ κεκοσμημένους ἅπαντας. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ἐν τῇ αὐλῇ ἔπαιζον ἔξω, οἱ δὲ τινες τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἡρτίζον ἀστραγάλοις παμπόλλοις, ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι· τούτους δὲ περιέστασαν ἄλλοι θεωροῦντες.

ὧν δὴ καὶ ὁ Λύσις ἦν, καὶ εἰστήκει ἐν τοῖς παισὶ τε καὶ νεανίσκοις ἐστεφανωμένος καὶ τὴν ὄψιν διαφέρων, οὐ τὸ καλὸς εἶναι μόνον ἄξιος ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὅτι καλὸς τε ἀγαθός. καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ καταντικρὺ ἀποχωρήσαντες ἐκαθεζόμεθα—ἦν γὰρ αὐτόθι ἡσυχία—καί τι ἀλλήλοις διελεγόμεθα. περιστρεφόμενος οὖν ὁ Λύσις θαμὰ ἐπεσκοπεῖτο ἡμᾶς, καὶ δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν προσελθεῖν. τέως μὲν οὖν ἠπόρει τε καὶ ὤκνει μόνος προσιέναι, ἔπειτα ὁ Μενέξενος ἐκ τῆς αὐλῆς μεταξὺ παίζων εἰσέρχεται, καὶ ὡς εἶδεν ἐμέ τε καὶ τὸν Κτήσιππον, ἦει παρακαλιζήσόμενος· ἰδὼν οὖν αὐτόν ὁ Λύσις εἶπετο καὶ συμπαραθέζετο μετὰ τοῦ Μενεξένου. προσῆλθον δὴ καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἰπποθάλης, ἐπειδὴ πλείους ἑώρα ἐφισταμένους, τούτους ἐπηλυγισάμενος προσέστη ἢ μὴ ᾤετο κατόψεσθαι τὸν Λύσιν, δεδιώς

μὴ αὐτῷ ἀπεχθάνοιτο · καὶ οὕτω προσεστὼς ἤχροατο. καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν Μενέξενον ἀποβλέψας, ὦ παῖ Δημοφώντος, ἦν δ' ἐγώ, πότερος ὑμῶν πρεσβύτερος; ἀμφισβητοῦμεν, ἔφη. οὐκοῦν καὶ ὁπότερος γενναιότερος, ἐρίζοιτ' ἄν, ἦν δ' ἐγώ. πάνυ γε, ἔφη. καὶ μὴν ὁπότερός γε καλλίων, ὡσαύτως. ἐγελασάτην οὖν ἄμφω. οὐ μὴν ὁπότερός γε, ἔφην, πλουσιότερος ὑμῶν, οὐκ ἐρήσομαι · φίλω γάρ ἐστον. ἦ γάρ; πάνυ γ', ἐφάτην. οὐκοῦν κοινὰ τὰ γε φίλων λέγεται, ὥστε τοῦτω γε οὐδὲν διοίσετον, εἴπερ ἀληθὴ περὶ τῆς φιλίας λέγετον. συνεφάτην. ἐπεχείρουν δὴ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶν ὁπότερος δικαιοτέρος καὶ σοφώτερος αὐτῶν εἴη. μεταξὺ οὖν τις προσελθὼν ἀνέστησε τὸν Μενέξενον, φάσκων καλεῖν τὸν παιδοτρίβην · ἐδόκει γάρ μοι ἱεροποιῶν τυγχάνειν. ἐκείνος μὲν οὖν ὥχετο · ἐγὼ δὲ τὸν λύσιν ἠρόμην, ἦ που, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Λύσι, σφόδρα φιλεῖ σε ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ;—πάνυ γε, ἦ δ' ὅς.—οὐκοῦν βούλοιντο ἄν σε ὡς εὐδαιμονέστατον εἶναι;—πῶς γάρ οὐ;—δοκεῖ δέ σοι εὐδαίμων εἶναι ἄνθρωπος δουλεύων τε καὶ ὃ μὴδὲν ἐξείη ποιεῖν ὧν ἐπιθυμοῖ;—μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε, ἔφη.—οὐκοῦν εἴ σε φιλεῖ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ εὐδαίμονά σε ἐπιθυμοῦσι γενέσθαι, τοῦτο παντὶ τρόπῳ δῆλον ὅτι προθυμοῦνται ὅπως ἂν εὐδαιμονοίης.—πῶς γάρ οὐχί; ἔφη.—ἔωσιν ἄρα σε ἃ βούλει ποιεῖν, καὶ οὐδὲν ἐπιπλήττουσιν οὐδὲ διακωλύουσι ποιεῖν ὧν ἂν ἐπιθυμῇς;—ναὶ μὰ Δία ἐμέ γε, ὦ Σώκρατες, καὶ μάλα γε πολλὰ κωλύουσιν.—

πῶς λέγεις; ἦν δ' ἐγώ. βουλόμενοί σε μακάριον εἶναι διακωλύουσι τοῦτο ποιεῖν ὃ ἂν βούλη; ὧδε δέ μοι λέγε. ἦν ἐπιθυμήσης ἐπὶ τινος τῶν τοῦ πατρὸς ἀρμάτων ὀχεῖσθαι λαβὼν τὰς ἡνίας, ὅταν ἀμιλλᾷται, οὐκ ἂν ἐφῶν σε ἀλλὰ διακωλύοιεν;—μὰ Δί' οὐ μέντοι ἄν, ἔφη, ἐφῶεν.—ἀλλὰ τίνα μὴν;—ἔστιν τις ἡνίοχος παρὰ τοῦ πατρὸς μισθὸν φέρων.—πῶς λέγεις; μισθωτῷ μᾶλλον ἐπιτρέπουσιν ἢ σοὶ ποιεῖν ὅτι ἂν βούληται περὶ τοὺς ἵππους, καὶ προσέτι αὐτοῦ τούτου ἀργύριον τελοῦσιν;—ἀλλὰ τί μὴν; ἔφη.—ἀλλὰ τοῦ ὀρικοῦ ζεύγους οἶμαι ἐπιτρέπουσίν σοι ἄρχειν, καὶ εἰ βούλοιο λαβὼν τὴν μάστιγα τύπτειν, ἐφῶεν ἄν.—πόθεν, ἦ δ' ὅς, ἐφῶεν;—τί δέ; ἦν δ' ἐγώ · οὐδενὶ ἔξεστιν αὐτοὺς τύπτειν;—καὶ μάλα, ἔφη, τῷ ὀρεοκόμῳ.—δούλῳ ὄντι ἢ ἐλευθέρῳ;—δούλῳ, ἔφη.—καὶ δούλον, ὡς ἔοικεν, ἡγούνται περὶ πλείονος ἢ σὲ τὸν ὕόν, καὶ ἐπιτρέπουσι τὰ ἑαυτῶν μᾶλλον ἢ σοί, καὶ ἔωσιν ποιεῖν ὅτι βούλεται, σὲ δὲ διακωλύουσι; καί μοι ἔτι τόδε εἰπέ. σὲ αὐτὸν ἔωσιν ἄρχειν σεαυτοῦ, ἢ οὐδὲ τοῦτο ἐπιτρέπουσί σοι;—πῶς γάρ, ἔφη, ἐπιτρέπουσιν;—ἀλλ' ἄρχει τίς σου;—ὅδε, παιδαγωγός, ἔφη.—μὴν δούλος ὢν;—ἀλλὰ τί μὴν; ἡμέτερός γε, ἔφη.—ἦ δεινόν, ἦν δ' ἐγώ, ἐλεύθερον ὄντα ὑπὸ δούλου ἄρχεσθαι. τί δὲ ποιῶν αὖ οὗτος ὁ παιδαγωγός σου ἄρχει;—ἄγων δῆπου, ἔφη, εἰς διδασκάλου.—μὴν μὴ καὶ οὗτοί σου ἄρχουσιν, οἱ διδάσκαλοι;—πάντως δῆπου.—παμπόλλους ἄρα σοὶ δεσπότης καὶ ἄρχοντας ἔκων ὁ πατὴρ ἐφίστησιν. ἀλλ' ἄρα ἐπειδὴν οἴκαδε ἔλθης παρὰ τὴν μητέρα, ἐκείνη σε ἔα ποιεῖν ὅτι ἂν βούλη, ἵν' αὐτῇ μακάριος ᾖς,

ἢ περὶ τὰ ἔρια ἢ περὶ τὸν ἰστόν, ὅταν ὑφαίνῃ; οὐ τι γάρ που διακωλύει σε ἢ τῆς σπάθης ἢ τῆς κερκίδος ἢ ἄλλου του τῶν περὶ ταλασιουργίαν ὀργάνων ἅπτεσθαι.—καὶ ὃς γελάσας, μὰ Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ μόνον γε διακωλύει, ἀλλὰ καὶ τυπτοίμην ἂν εἰ ἀπτοίμην.—Ἡρώκλεις, ἦν δ' ἐγώ, μὴν μὴ τι ῥήδικηκας τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα;—μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη.

ἀλλ' ἀντὶ τίνος μὴν οὕτω σε δεινῶς διακωλύουσιν εὐδαίμονα εἶναι καὶ ποιεῖν ὅτι ἂν βούλῃ, καὶ δι' ἡμέρας ὅλης τρέφουσί σε αἰετῶ δουλεύοντα καὶ ἐνὶ λόγῳ ὀλίγου ὦν ἐπιθυμεῖς οὐδὲν ποιοῦντα; ὥστε σοι, ὡς ἔοικεν, οὔτε τῶν χρημάτων τοσούτων ὄντων οὐδὲν ὄφελος, ἀλλὰ πάντες αὐτῶν μᾶλλον ἄρχουσιν ἢ σύ, οὔτε τοῦ σώματος οὕτω γενναίου ὄντος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄλλος ποιμαίνει καὶ θεραπεύει· σὺ δὲ ἄρχεις οὐδενός, ὦ Λύσι, οὐδὲ ποιεῖς οὐδὲν ὦν ἐπιθυμεῖς.—οὐ γάρ πω, ἔφη, ἡλικίαν ἔχω, ὦ Σώκρατες.—μὴ οὐ τοῦτό σε, ὦ παῖ Δημοκράτους, κωλύῃ, ἐπεὶ τό γε τοσόνδε, ὡς ἐγῶμαι, καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ σοι ἐπιτρέπουσιν καὶ οὐκ ἀναμένουσιν ἕως ἂν ἡλικίαν ἔχῃς. ὅταν γὰρ βούλωνται αὐτοῖς τινα ἀναγνωσθῆναι ἢ γραφῆναι, σέ, ὡς ἐγῶμαι, πρῶτον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπὶ τοῦτο τάττουσιν. ἢ γάρ;—πάνυ γ', ἔφη.—οὐκοῦν ἔξεστί σοι ἐνταῦθ' ὅτι ἂν βούλῃ πρῶτον τῶν γραμμάτων γράφειν καὶ ὅτι ἂν δεύτερον· καὶ ἀναγιγνώσκειν ὡσαύτως ἔξεστιν. καὶ ἐπειδὴν, ὡς ἐγῶμαι, τὴν λύραν λάβῃς, οὐ διακωλύουσί σε οὔτε ὁ πατήρ οὔτε ἡ μήτηρ ἐπιτεῖναι τε καὶ ἀνεῖναι ἦν ἂν βούλῃ τῶν χορδῶν, καὶ ψῆλαι καὶ κρούειν τῷ πλήκτρῳ. ἢ διακωλύουσιν;—οὐ δῆτα.—τί ποτ' ἂν οὖν εἴῃ, ὦ Λύσι, τὸ αἴτιον ὅτι ἐνταῦθα μὲν οὐ διακωλύουσιν, ἐν οἷς δὲ ἄρτι ἐλέγομεν κωλύουσιν;—ὅτι οἶμαι, ἔφη, ταῦτα μὲν ἐπίσταμαι, ἐκεῖνα δ' οὐ.—εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε· οὐκ ἄρα τὴν ἡλικίαν σου περιμένει ὁ πατήρ ἐπιτρέπειν πάντα, ἀλλ' ἢ ἂν ἡμέρα ἡγήσῃται σε βέλτιον αὐτοῦ φρονεῖν, ταύτῃ ἐπιτρέψει σοι καὶ αὐτὸν καὶ τὰ αὐτοῦ.—οἶμαι ἔγωγε, ἔφη.—εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τί δέ; τῷ γείτονι ἄρ' οὐκ ὁ αὐτὸς ὅρος ὅσπερ τῷ πατρὶ περὶ σοῦ; πότερον οἶει αὐτὸν ἐπιτρέψειν σοι τὴν αὐτοῦ οἰκίαν οἰκονομεῖν, ὅταν σε ἡγήσῃται βέλτιον περὶ οἰκονομίας ἑαυτοῦ φρονεῖν, ἢ αὐτὸν ἐπιστατήσῃ;—ἐμοὶ ἐπιτρέψειν οἶμαι.—τί δ'; Ἀθηναίους οἶει σοι οὐκ ἐπιτρέψειν τὰ αὐτῶν, ὅταν αἰσθάνωνται ὅτι ἱκανῶς φρονεῖς;—ἔγωγε.—πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, τί ἄρα ὁ μέγας βασιλεὺς; πότερον τῷ πρεσβυτάτῳ ὑεῖ, οὐ ἢ τῆς Ἀσίας ἀρχὴ γίγνεται, μᾶλλον ἂν ἐπιτρέψειεν ἐφομένων κρεῶν ἐμβάλλειν ὅτι ἂν βούληται ἐμβαλεῖν εἰς τὸν ζωμόν, ἢ ἡμῖν, εἰ ἀφικόμενοι παρ' ἐκεῖνον ἐνδειξαίμεθα αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς κάλλιον φρονοῦμεν ἢ ὁ ὑὸς αὐτοῦ περὶ ὄψου σκευασίας;—ἡμῖν δῆλον ὅτι, ἔφη.—καὶ τὸν μὲν γε οὐδ' ἂν σμικρὸν ἐάσειεν ἐμβαλεῖν· ἡμᾶς δέ, κἂν εἰ βουλοίμεθα δραξάμενοι τῶν ἄλῶν, ἐὼν ἂν ἐμβαλεῖν.—πῶς γὰρ οὐ;—

τί δ' εἰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ ὑὸς αὐτοῦ ἀσθενοῖ, ἄρα ἐὼν ἂν αὐτὸν ἅπτεσθαι τῶν ἑαυτοῦ ὀφθαλμῶν, μὴ ἱατρὸν ἡγούμενος, ἢ κωλύοι ἄν;>—κωλύοι ἄν.—ἡμᾶς δέ γε εἰ ὑπολαμβάνοι ἱατρικοὺς εἶναι, κἂν εἰ βουλοί-

μεθα διανοίγοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπάσαι τῆς τέφρας, οἶμαι οὐκ ἂν καλύσειεν, ἡγούμενος ὀρθῶς φρονεῖν.—ἀληθῆ λέγεις.—ἄρ' οὖν καὶ τᾶλλα πάντα ἡμῖν ἐπιτρέποι ἂν μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ καὶ τῷ υἱεῖ, περὶ ὅσων ἂν δόξωμεν αὐτῷ σοφώτεροι ἐκείνων εἶναι;—ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες. οὕτως ἄρα ἔχει, ἣν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Λύσι· εἰς μὲν ταῦτα, ἃ ἂν φρόνιμοι γενώμεθα, ἅπαντες ἡμῖν ἐπιτρέψουσιν, Ἑλληνέες τε καὶ βάρβαροι καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποιήσομέν τε ἐν τούτοις ὅτι ἂν βουλώμεθα, καὶ οὐδείς ἡμᾶς ἐκὼν εἶναι ἐμποδιεῖ, ἀλλ' αὐτοὶ τε ἐλεύθεροι ἐσόμεθα ἐν αὐτοῖς καὶ ἄλλων ἄρχοντες, ἡμέτερά τε ταῦτα ἔσται—ὀνησόμεθα γὰρ ἀπ' αὐτῶν—εἰς ἃ δ' ἂν νοῦν μὴ κτησώμεθα, οὔτε τις ἡμῖν ἐπιτρέψει περὶ αὐτὰ ποιεῖν τὰ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ἐμποδιοῦσι πάντες καθ' ὅτι ἂν δύνωνται, οὐ μόνον οἱ ἄλλότριοι, ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ εἴ τι τούτων οἰκειότερόν ἐστιν, αὐτοὶ τε ἐν αὐτοῖς ἐσόμεθα ἄλλων ὑπήκοοι, καὶ ἡμῖν ἔσται ἄλλότρια· οὐδὲν γὰρ ἀπ' αὐτῶν ὀνησόμεθα. συγχωρεῖς οὕτως ἔχειν;—συγχωρῶ.—ἄρ' οὖν τῷ φίλοι ἐσόμεθα καὶ τις ἡμᾶς φιλήσει ἐν τούτοις, ἐν οἷς ἂν ὤμεν ἀνωφελεῖς;—οὐ δῆτα, ἔφη.—νῦν ἄρα οὐδὲ σὲ ὁ πατήρ οὐδὲ ἄλλος ἄλλον οὐδένα φιλεῖ, καθ' ὅσον ἂν ᾗ ἄχρηστος.—οὐκ ἔοικεν, ἔφη.—ἐὰν μὲν ἄρα σοφὸς γένῃ, ὦ παῖ, πάντες σοι φίλοι καὶ πάντες σοι οἰκεῖοι ἔσονται—χρήσιμος γὰρ καὶ ἀγαθὸς ἔση—εἰ δὲ μὴ, σοι οὔτε ἄλλος οὐδείς οὔτε ὁ πατήρ φίλος ἔσται οὔτε ἡ μήτηρ οὔτε οἱ οἰκεῖοι. οἷόν τε οὖν ἐπὶ τούτοις, ὦ Λύσι, μέγα φρονεῖν, ἐν οἷς τις μήπω φρονεῖ;—καὶ πῶς ἂν; ἔφη.—εἰ δ' ἄρα σὺ διδασκάλου δέῃ, οὐπω φρονεῖς.—ἀληθῆ.—οὐδ' ἄρα μεγάλῳφρων εἶ, εἴπερ ἄφρων ἔτι.—μὰ Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ μοι δοκεῖ. καὶ ἐγὼ ἀκούσας αὐτοῦ ἀπέβλεψα πρὸς τὸν Ἱπποθάλῃ, καὶ ὀλίγου ἐξήμαρτον· ἐπῆλθε γάρ μοι εἰπεῖν ὅτι οὕτω χρή, ὦ Ἱππόθαλες, τοῖς παιδικοῖς διαλέγεσθαι, ταπεινοῦντα καὶ συστέλλοντα, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ σὺ χαννοῦντα καὶ διαθρύπτοντα.

κατιδὼν οὖν αὐτὸν ἀγωνιῶντα καὶ τεθορυβημένον ὑπὸ τῶν λεγομένων, ἀνεμνήσθην ὅτι καὶ προσεστὼς λανθάνειν τὸν λύσιν ἐβούλετο· ἀνέλαβον οὖν ἑμαυτὸν καὶ ἐπέσχον τοῦ λόγου. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Μενέξενος πάλιν ἦκεν, καὶ ἐκαθέζετο παρὰ τὸν λύσιν, ὅθεν καὶ ἐξανέστη. ὁ οὖν Λύσις μάλα παιδικῶς καὶ φιλικῶς, λάθρα τοῦ Μενεξένου, σμικρὸν πρὸς με λέγων ἔφη· ὦ Σώκρατες, ἅπερ καὶ ἐμοὶ λέγεις, εἰπὲ καὶ Μενεξένῳ. καὶ ἐγὼ εἶπον, ταῦτα μὲν σὺ αὐτῷ ἑρεῖς, ὦ Λύσι· πάντως γὰρ προσεῖχες τὸν νοῦν. πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. πειρῶ τοίνυν, ἣν δ' ἐγώ, ἀπομνημονεῦσαι αὐτὰ ὅτι μάλιστα, ἵνα τούτῳ σαφῶς πάντα εἴπῃς· ἐὰν δέ τι αὐτῶν ἐπιλάθῃ, αὐθὺς με ἀνερέσθαι ὅταν ἐντύχῃς πρῶτον. ἀλλὰ ποιήσω, ἔφη, ταῦτα, ὦ Σώκρατες, πάνυ σφόδρα, εὖ ἴσθι. ἀλλὰ τι ἄλλο αὐτῷ λέγε, ἵνα καὶ ἐγὼ ἀκούω, ἕως ἂν οἴκαδε ὥρα ᾗ ἀπιέναι. ἀλλὰ χρή ποιεῖν ταῦτα, ἣν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ γε καὶ σὺ κελεύεις. ἀλλὰ ὅρα ὅπως ἐπικουρήσεις μοι, ἐάν με ἐλέγχειν ἐπιχειρῇ ὁ Μενέξενος· ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι ἐριστικός ἐστιν; ναὶ μὰ Δία,

ἔφη, σφόδρα γε · διὰ ταῦτά τοι καὶ βούλομαί σε αὐτῷ διαλέγεσθαι. ἵνα, ἦν δ' ἐγώ, καταγέλαστος γένωμαι; οὐ μὰ Δία, ἔφη, ἀλλ' ἵνα αὐτὸν κολάσῃς. πόθεν; ἦν δ' ἐγώ. οὐ ῥάδιον · δεινὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπος, Κτησίππου μαθητής. πάρεστι δέ τοι αὐτός—οὐχ ὀρᾷς; — Κτήσιππος. μηδενός σοι, ἔφη, μελέτω, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἴθι διαλέγου αὐτῷ. διαλεκτέον, ἦν δ' ἐγώ. ταῦτα οὖν ἡμῶν λεγόντων πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τί ὑμεῖς, ἔφη ὁ Κτήσιππος, αὐτῷ μόνῳ ἐστιᾷσθον, ἡμῖν δὲ οὐ μεταδίδοτον τῶν λόγων; ἀλλὰ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, μεταδοτέον. ὅδε γάρ τι ὦν λέγω οὐ μανθάνει, ἀλλὰ φησιν οἶεσθαι Μενέξενον εἰδέναι, καὶ κελεύει τοῦτον ἐρωτᾶν. τί οὖν, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἐρωτᾷς; ἀλλ' ἐρήσομαι, ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ, ὦ Μενέξενε, ὃ ἂν σε ἔρωμαι. τυγχάνω γὰρ ἐκ παιδὸς ἐπιθυμῶν κτήματός του, ὥσπερ ἄλλος ἄλλου. ὁ μὲν γάρ τις ἵππους ἐπιθυμεῖ κτᾶσθαι, ὁ δὲ κύνας, ὁ δὲ χρυσίον, ὁ δὲ τιμάς · ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα πρᾶως ἔχω, πρὸς δὲ τὴν τῶν φίλων κτῆσιν πάνυ ἐρωτικῶς, καὶ βουλοίμην ἂν μοι φίλον ἀγαθὸν γενέσθαι μᾶλλον ἢ τὸν ἄριστον ἐν ἀνθρώποις ὄρτυγα ἢ ἀλεκτρυόνα, καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε μᾶλλον ἢ ἵππον τε καὶ κύνα—οἶμαι δέ, νῆ τὸν κύνα, μᾶλλον ἢ τὸ Δαρεῖου χρυσίον κτήσασθαι δεξαίμην πολὺν πρότερον ἐταῖρον, μᾶλλον δὲ ἢ αὐτὸν Δαρεῖον—οὕτως ἐγὼ φιλέταιρός τίς εἰμι.

ὑμᾶς οὖν ὁρῶν, σέ τε καὶ Λύσιν, ἐκπέπληγμαι καὶ εὐδαιμονίζω ὅτι οὕτω νέοι ὄντες οἷοι τ' ἐστὸν τοῦτο τὸ κτῆμα ταχὺ καὶ ῥαδίως κτᾶσθαι, καὶ σὺ τε τοῦτον οὕτω φίλον ἐκτήσω ταχὺ τε καὶ σφόδρα, καὶ αὖ οὗτος σέ · ἐγὼ δὲ οὕτω πόρρω εἰμὶ τοῦ κτήματος, ὥστε οὐδ' ὄντινα τρόπον γίγνεται φίλος ἕτερος ἐτέρου οἶδα, ἀλλὰ ταῦτα δὴ αὐτά σε βούλομαι ἐρέσθαι ἅτε ἔμπειρον. καί μοι εἰπέ · ἐπειδὴν τίς τινα φιλῇ, πότερος ποτέρου φίλος γίγνεται, ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος · ἢ οὐδὲν διαφέρει;—οὐδέν, ἔφη, ἔμοιγε δοκεῖ διαφέρειν.—πῶς λέγεις; ἦν δ' ἐγώ · ἀμφότεροι ἄρα ἀλλήλων φίλοι γίγνονται, ἐὰν μόνος ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον φιλῇ;—ἔμοιγε, ἔφη, δοκεῖ.—τί δέ; οὐκ ἔστιν φιλοῦντα μὴ ἀντιφιλεῖσθαι ὑπὸ τούτου ὃν ἂν φιλῇ;—ἔστιν.—τί δέ; ἄρα ἔστιν καὶ μισεῖσθαι φιλοῦντα; οἷόν που ἐνίοτε δοκοῦσι καὶ οἱ ἐρασταὶ πάσχειν πρὸς τὰ παιδικά · φιλοῦντες γὰρ ὡς οἷόν τε μάλιστα οἱ μὲν οἶονται οὐκ ἀντιφιλεῖσθαι, οἱ δὲ καὶ μισεῖσθαι. ἢ οὐκ ἀληθές δοκεῖ σοι τοῦτο;—σφόδρα γε, ἔφη, ἀληθές.—οὐκοῦν ἐν τῷ τοιούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν φιλεῖ, ὁ δὲ φιλεῖται;—ναί.—πότερος οὖν αὐτῶν ποτέρου φίλος ἐστίν; ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου, ἐάντε καὶ ἀντιφιληται ἐάντε καὶ μισῇται, ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος; ἢ οὐδέτερος αὖ ἐν τῷ τοιούτῳ οὐδέτερου φίλος ἐστίν, ἂν μὴ ἀμφότεροι ἀλλήλους φιλῶσιν;—ἔοικε γοῦν οὕτως ἔχειν.—ἀλλοίως ἄρα νῦν ἡμῖν δοκεῖ ἢ πρότερον ἔδοξεν. τότε μὲν γάρ, εἰ ὁ ἕτερος φιλοῖ, φίλῳ εἶναι ἄμφω · νῦν δέ, ἂν μὴ ἀμφότεροι φιλῶσιν, οὐδέτερος φίλος.—κινδυνεύει, ἔφη.—οὐκ ἄρα ἐστὶν φίλον τῷ φιλοῦντι οὐδὲν μὴ οὐκ ἀντιφιλοῦν.—οὐκ ἔοικεν.—οὐδ' ἄρα φίλιπποί εἰσιν οὓς ἂν οἱ ἵπποι μὴ ἀντιφιλῶσιν, οὐδὲ φιλόρτυγες,

οὐδ' αὖ φιλόκυνές γε καὶ φίλοινοι καὶ φιλογυμνασταὶ καὶ φιλόσοφοι, ἄν μὴ ἡ σοφία αὐτοὺς ἀντιφιλή. ἡ φιλοῦσι μὲν ταῦτα ἕκαστοι, οὐ μέντοι φίλα ὄντα, ἀλλὰ ψεύδεθ' ὁ ποιητής, ὃς ἔφη—“ὄλβιος, ᾧ παῖδες τε φίλοι καὶ μώνυχες ἵπποι καὶ κύνες ἀγρευταὶ καὶ ξένος ἀλλοδαπός;” *Solon 21.2*—οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἢ δ' ὅς.—ἀλλ' ἀληθῆ δοκεῖ λέγειν σοι;—ναί.—

τὸ φιλούμενον ἄρα τῷ φιλοῦντι φίλον ἐστίν, ὥς ἔοικεν, ὧς Μενέξενε, ἐάντε φιλή ἐάντε καὶ μισῇ· οἷον καὶ τὰ νεωστὶ γεγονότα παιδία, τὰ μὲν οὐδέπω φιλοῦντα, τὰ δὲ καὶ μισοῦντα, ὅταν κολάζεται ὑπὸ τῆς μητρὸς ἢ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅμως καὶ μισοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ πάντων μάλιστα ἐστὶ τοῖς γονεῦσι φίλτατα.—ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, οὕτως ἔχειν.—οὐκ ἄρα ὁ φίλων φίλος ἐκ τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ὁ φιλούμενος.—ἔοικεν.—καὶ ὁ μισούμενος ἐχθρὸς ἄρα, ἀλλ' οὐχ ὁ μισῶν.—φαίνεται.—πολλοὶ ἄρα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν φιλοῦνται, ὑπὸ δὲ τῶν φίλων μισοῦνται, καὶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς φίλοι εἰσὶν, τοῖς δὲ φίλοις ἐχθροί, εἰ τὸ φιλούμενον φίλον ἐστὶν ἀλλὰ μὴ τὸ φιλοῦν. καίτοι πολλὴ ἀλογία, ὧς φίλε ἐταῖρε, μᾶλλον δὲ οἶμαι καὶ ἀδύνατον, τῷ τε φίλῳ ἐχθρὸν καὶ τῷ ἐχθρῷ φίλον εἶναι.—ἀληθῆ, ἔφη, ἔοικας λέγειν, ὧς Σώκρατες.—οὐκοῦν εἰ τοῦτ' ἀδύνατον, τὸ φιλοῦν ἂν εἴη φίλον τοῦ φιλουμένου.—φαίνεται.—τὸ μισοῦν ἄρα πάλιν ἐχθρὸν τοῦ μισουμένου.—ἀνάγκη.—οὐκοῦν ταῦτά ἡμῖν συμβήσεται ἀναγκαῖον εἶναι ὁμολογεῖν, ἅπερ ἐπὶ τῶν πρότερον, πολλάκις φίλον εἶναι μὴ φίλου, πολλάκις δὲ καὶ ἐχθροῦ, ὅταν ἢ μὴ φιλοῦν τις φιλή ἢ καὶ μισοῦν φιλή· πολλάκις δ' ἐχθρὸν εἶναι μὴ ἐχθροῦ ἢ καὶ φίλου, ὅταν ἢ μὴ μισοῦν τις μισῇ ἢ καὶ φιλοῦν μισῇ.—κινδυνεύει, ἔφη.—τί οὖν δὴ χρῶμεθα, ἦν δ' ἐγώ, εἰ μήτε οἱ φιλοῦντες φίλοι ἔσονται μήτε οἱ φιλούμενοι μήτε οἱ φιλοῦντές τε καὶ φιλούμενοι; ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα ἄλλους τινὰς ἔτι φήσομεν εἶναι φίλους ἀλλήλοις γιγνομένους;—οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη, ὧς Σώκρατες, οὐ πάνυ εὐπορῶ ἔγωγε.—ἄρα μή, ἦν δ' ἐγώ, ὧς Μενέξενε, τὸ παράπαν οὐκ ὀρθῶς ἐζητοῦμεν;—οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ὧς Σώκρατες, ἔφη, ὁ Λύσις, καὶ ἅμα εἰπὼν ἡρυθρίασεν· ἐδόκει γάρ μοι ἄκοντ' αὐτὸν ἐκφεύγειν τὸ λεχθὲν διὰ τὸ σφόδρα προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς λεγομένοις, δῆλος δ' ἦν καὶ ὅτε ἡχροῖτο οὕτως ἔχων. ἐγὼ οὖν βουλόμενος τόν τε Μενέξενον ἀναπαῦσαι καὶ ἐκείνου ἡσθεῖς τῇ φιλοσοφίᾳ, οὕτω μεταβαλὼν πρὸς τὸν λύσιν ἐποιούμην τοὺς λόγους, καὶ εἶπον· ὧς Λύσι, ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν ὅτι εἰ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκοποῦμεν, οὐκ ἂν ποτε οὕτως ἐπλανώμεθα.

ἀλλὰ ταύτῃ μὲν μηκέτι ἴωμεν—καὶ γὰρ χαλεπὴ τίς μοι φαίνεται ὥσπερ ὁδὸς ἡ σκέψις—ἥ δὲ ἐτράπημεν, δοκεῖ μοι χρῆναι ἰέναι, σκοποῦντα τὰ κατὰ τοὺς ποιητάς· οὗτοι γὰρ ἡμῖν ὥσπερ πατέρες τῆς σοφίας εἰσὶν καὶ ἡγεμόνες. λέγουσι δὲ δήπου οὐ φαύλως ἀποφαινόμενοι περὶ τῶν φίλων, οἱ τυγχάνουσιν ὄντες· ἀλλὰ τὸν θεὸν αὐτόν φασιν ποιεῖν φίλους αὐτούς, ἄγοντα παρ' ἀλλήλους. λέγουσι δὲ πως ταῦτα, ὡς ἐγὼμαι, ὧδί—“αἰεὶ τοι τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον” *Hom. Od. 17.218* καὶ ποιεῖ γνῶ-

ριμον · ἢ οὐκ ἐντετύχηκας τούτοις τοῖς ἔπεσιν;—ἐγώ γ', ἔφη.—οὐκοῦν καὶ τοῖς τῶν σοφωτάτων συγγράμμασιν ἐντετύχηκας ταῦτα αὐτὰ λέγουσιν, ὅτι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ἀνάγκη αἰεὶ φίλον εἶναι; εἰσὶν δέ που οὗτοι οἱ περὶ φύσεώς τε καὶ τοῦ ὅλου διαλεγόμενοι καὶ γράφοντες.—ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.—ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εὖ λέγουσιν;—ἴσως, ἔφη.—ἴσως, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ἴσως δὲ καὶ πᾶν, ἀλλ' ἡμεῖς οὐ συνίεμεν. δοκεῖ γὰρ ἡμῖν ὃ γε πονηρὸς τῷ πονηρῷ, ὅσῳ ἂν ἐγγυτέρω προσήῃ καὶ μᾶλλον ὁμιλῇ, τοσοῦτ' ἐχθίον γίνεσθαι. ἀδικεῖ γάρ · ἀδικοῦντας δὲ καὶ ἀδικουμένους ἀδύνατόν που φίλους εἶναι. οὐχ οὕτως;—ναί, ἦ δ' ὅς.—ταύτη μὲν ἂν τοίνυν τοῦ λεγομένου τὸ ἥμισυ οὐκ ἀληθὲς εἴη, εἴπερ οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι.—ἀληθῆ λέγεις.—ἀλλὰ μοι δοκοῦσιν λέγειν τοὺς ἀγαθοὺς ὁμοίους εἶναι ἀλλήλοις καὶ φίλους, τοὺς δὲ κακοὺς, ὅπερ καὶ λέγεται περὶ αὐτῶν, μηδέποτε ὁμοίους μηδ' αὐτοὺς αὐτοῖς εἶναι, ἀλλ' ἐμπλήκτους τε καὶ ἀσταθμήτους · ὃ δὲ αὐτὸ αὐτῷ ἀνόμοιον εἴη καὶ διάφορον, σχολῇ γέ τ' ἄλλ' ὅμοιον ἢ φίλον γένοιτ' ἂν. ἦ οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτως;—ἐμοι γ', ἔφη.—τοῦτο τοίνυν αἰνίττονται, ὥς ἐμοὶ δοκοῦσιν, ὧς ἐταῖρε, οἱ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον λέγοντες, ὥς ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνος μόνῳ φίλος, ὁ δὲ κακὸς οὔτε ἀγαθῷ οὔτε κακῷ οὐδέποτε εἰς ἀληθῆ φιλίαν ἔρχεται. συνδοκεῖ σοι;—κατένευσεν.—ἔχομεν ἄρα ἥδη τίνες εἰσὶν οἱ φίλοι · ὁ γὰρ λόγος ἡμῖν σημαίνει ὅτι οἱ ἂν ὧσιν ἀγαθοί.—πάνυ γε, ἔφη, δοκεῖ. καὶ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ. καίτοι δυσχεραίνω τί γε ἐν αὐτῷ · φέρε οὖν, ὧς πρὸς Διός, ἴδωμεν τί καὶ ὑποπτεύω. ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ καθ' ὅσον ὅμοιος φίλος, καὶ ἔστιν χρήσιμος ὁ τοιοῦτος τῷ τοιούτῳ; μᾶλλον δὲ ὧδε · ὅτι οὖν ὅμοιον ὁπωρὸν ὁμοίῳ τίνα ὠφελίαν ἔχειν ἢ τίνα βλάβην ἂν ποιῆσαι δύναίτο, ὃ μὴ καὶ αὐτὸ αὐτῷ;

ἦ τί ἂν παθεῖν, ὃ μὴ καὶ ὑφ' αὐτοῦ πάθοι; τὰ δὲ τοιαῦτα πῶς ἂν ὑπ' ἀλλήλων ἀγαπηθεῖν, μηδεμίαν ἐπικουρίαν ἀλλήλοις ἔχοντα; ἔστιν ὅπως;—οὐκ ἔστιν.—ὃ δὲ μὴ ἀγαπῶτο, πῶς φίλον;—οὐδαμῶς.—ἀλλὰ δὴ ὁ μὲν ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ οὐ φίλος · ὁ δὲ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ καθ' ὅσον ἀγαθός, οὐ καθ' ὅσον ὅμοιος, φίλος ἂν εἴη;—ἴσως.—τί δέ; οὐχ ὁ ἀγαθός, καθ' ὅσον ἀγαθός, κατὰ τοσοῦτον ἱκανὸς ἂν εἴη αὐτῷ;—ναί.—ὁ δέ γε ἱκανὸς οὐδενὸς δεόμενος κατὰ τὴν ἱκανότητα.—πῶς γὰρ οὐ;—ὁ δὲ μὴ του δεόμενος οὐδέ τι ἀγαπῶν ἂν.—οὐ γὰρ οὖν.—ὃ δὲ μὴ ἀγαπῶν, οὐδ' ἂν φιλοῖ.—οὐ δῆτα.—ὁ δὲ μὴ φιλῶν γε οὐ φίλος.—οὐ φαίνεται.—πῶς οὖν οἱ ἀγαθοὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἡμῖν φίλοι ἔσονται τὴν ἀρχήν, οἱ μῆτε ἀπόντες ποθεινοὶ ἀλλήλοις—ἱκανοὶ γὰρ ἑαυτοῖς καὶ χωρὶς ὄντες—μῆτε παρόντες χρεῖαν αὐτῶν ἔχουσιν; τοὺς δὲ τοιούτους τίς μηχανῇ περὶ πολλοῦ ποιέεισθαι ἀλλήλους;—οὐδεμία, ἔφη.—φίλοι δέ γε οὐκ ἂν εἴεν μὴ περὶ πολλοῦ ποιούμενοι ἑαυτούς.—ἀληθῆ. ἄθρει δὴ, ὦ Λύσι, πῇ παρακρουόμεθα. ἄρά γε ὅλω τινὶ ἐξαπατώμεθα;—πῶς δὴ; ἔφη.—ἥδη ποτέ του ἤκουσα λέγοντος, καὶ ἄρτι ἀναμιμνήσκομαι, ὅτι τὸ μὲν ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ καὶ οἱ ἀγαθοὶ

τοῖς ἀγαθοῖς πολεμιώτατοι εἶεν · καὶ δὴ καὶ τὸν Ἡσίοδον ἐπήγετο μάρτυρα, λέγων ὥς ἄρα—“καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῶ” “καὶ πτωχὸς πτωχῶ, [...]” *Hes. WD 25* καὶ τᾶλλα δὴ πάντα οὕτως ἔφη ἀναγκά-
 ῖον εἶναι μάλιστα τὰ ὁμοιότατα πρὸς ἄλληλα φθόνου τε καὶ φιλονικίας καὶ
 ἐχθρας ἐμπίμπλασθαι, τὰ δ' ἀνομοιότατα φιλίας · τὸν γὰρ πένητα τῷ πλου-
 σίῳ ἀναγκάζεσθαι φίλον εἶναι καὶ τὸν ἀσθενῆ τῷ ἰσχυρῷ τῆς ἐπικουρίας
 ἔνεκα, καὶ τὸν κάμνοντα τῷ ἱατρῷ, καὶ πάντα δὴ τὸν μὴ εἰδότα ἀγαπᾶν
 τὸν εἰδότα καὶ φιλεῖν. καὶ δὴ καὶ ἔτι ἐπεξήκει τῷ λόγῳ μεγαλοπρεπέστερον,
 λέγων ὥς ἄρα παντὸς δέοι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον εἶναι, ὅλλ' αὐτὸ τὸ
 ἐναντίον εἶη τούτου · τὸ γὰρ ἐναντιώτατον τῷ ἐναντιωτάτῳ εἶναι μάλιστα
 φίλον. ἐπιθυμεῖν γὰρ τοῦ τοιοῦτου ἕκαστον, ἄλλ' οὐ τοῦ ὁμοίου · τὸ μὲν
 γὰρ ξηρὸν ὑγροῦ, τὸ δὲ ψυχρὸν θερμοῦ, τὸ δὲ πικρὸν γλυκέος, τὸ δὲ ὀξὺ
 ἀμβλέος, τὸ δὲ κενὸν πληρώσεως, καὶ τὸ πληῆρες δὲ κενώσεως, καὶ τᾶλλα
 οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

τροφὴν γὰρ εἶναι τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ · τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου
 οὐδὲν ἂν ἀπολαῦσαι. καὶ μέντοι, ὧς ἐπαῖρε, καὶ κομψὸς ἐδόκει εἶναι ταῦτα
 λέγων · εὖ γὰρ ἔλεγεν. ὑμῖν δέ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς δοκεῖ λέγειν;—εὖ γε, ἔφη
 ὁ Μενέξενος, ὥς γε οὕτωςι ἀκοῦσαι.—φῶμεν ἄρα τὸ ἐναντίον τῷ ἐνα-
 ντίῳ μάλιστα φίλον εἶναι;—πάνυ γε.—εἶεν, ἦν δ' ἐγώ · οὐκ ἀλλόκοτον,
 ὧς Μενέξενε; καὶ ἡμῖν εὐθὺς ἄσμενοι ἐπιτηδῆσονται οὗτοι οἱ πάσσοφοι
 ἄνδρες, οἱ ἀντιλογικοί, καὶ ἐρήσονται εἰ οὐκ ἐναντιώτατον ἐχθρα φιλία;
 οἷς τί ἀποκρινόμεθα; ἢ οὐκ ἀνάγκη ὁμολογεῖν ὅτι ἀληθῆ λέγουσιν;—
 ἀνάγκη.—ἄρ' οὖν, φήσουσιν, τὸ ἐχθρὸν τῷ φίλῳ φίλον ἢ τὸ φίλον τῷ
 ἐχθρῷ;—οὐδέτερα, ἔφη.—ἀλλὰ τὸ δίκαιον τῷ ἀδίκῳ, ἢ τὸ σῶφρον τῷ
 ἀκολάστῳ, ἢ τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ;—οὐκ ἂν μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν.—ἀλλὰ
 μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, εἴπερ γε κατὰ τὴν ἐναντιότητά τί τῳ φῖται φίλον ἐστίν,
 ἀνάγκη καὶ ταῦτα φίλα εἶναι.—ἀνάγκη.—οὔτε ἄρα τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ
 οὔτε τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φίλον.—οὐκ ἔοικεν. ἔτι δὲ καὶ τότε σκε-
 ψώμεθα, μὴ ἔτι μᾶλλον ἡμᾶς λανθάνει τὸ φίλον ὥς ἀληθῶς οὐδὲν τούτων
 ὄν, ἀλλὰ τὸ μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν φίλον οὕτω ποτὲ γιγνόμενον τοῦ
 ἀγαθοῦ.—πῶς, ἦ δ' ὅς, λέγεις;—ἀλλὰ μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ οἶδα, ἀλλὰ
 τῷ ὄντι αὐτὸς εἰλιγιγῶ ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου ἀπορίας, καὶ κινδυνεύει κατὰ
 τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν τὸ καλὸν φίλον εἶναι. ἔοικε γοῦν μαλακῷ τινι καὶ
 λείῳ καὶ λιπαρῷ · διὸ καὶ ἴσως ῥαδίως διολισθαίνει καὶ διαδύεται ἡμᾶς, ἅτε
 τοιοῦτον ὄν. λέγω γὰρ τὰγαθὸν καλὸν εἶναι · σὺ δ' οὐκ οἶε;—ἔγωγε.—
 λέγω τοίνυν ἀπομαντευόμενος, τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι τὸ
 μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακόν · πρὸς ᾧ δὲ λέγων μαντεύομαι, ἄκουσον. δοκεῖ
 μοι ὥσπερ εἰ τρία ἄττα εἶναι γένη, τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακόν, τὸ δ' οὐτ'
 ἀγαθὸν οὔτε κακόν · τί δὲ σοί;—καὶ ἐμοί, ἔφη.—καὶ οὔτε τὰγαθὸν τὰγα-
 θῶ οὔτε τὸ κακὸν τῷ κακῷ οὔτε τὰγαθὸν τῷ κακῷ φίλον εἶναι, ὥσπερ
 οὐδ' ὁ ἔμπροσθεν λόγος ἐῖ · λείπεται δὴ, εἴπερ τῷ τί ἐστίν φίλον, τὸ μῆτε

ἀγαθὸν μήτε κακὸν φίλον εἶναι ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τοῦ τοιούτου οἶον αὐτό ἐστιν. οὐ γὰρ ἂν που τῷ κακῷ φίλον ἂν τι γένοιτο.—ἀληθῆ.—οὐδὲ μὴν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ἔφαμεν ἄρτι · ἢ γάρ;—ναί.—οὐκ ἄρα ἔσται τῷ μήτε ἀγαθῷ μήτε κακῷ τὸ τοιοῦτον φίλον οἶον αὐτό.—οὐ φαίνεται.—

τῷ ἀγαθῷ ἄρα τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν μόνῳ μόνον συμβαίνει γίγνεσθαι φίλον.—ἀνάγκη, ὡς ἔοικεν. ἄρ' οὖν καὶ καλῶς, ἣν δ' ἐγώ, ὦ παῖδες, ὑφηγεῖται ἡμῖν τὸ νῦν λεγόμενον; εἰ γοῦν θέλομεν ἐννοῆσαι τὸ ὑγιαῖνον σῶμα, οὐδὲν ἱατρικῆς δεῖται οὐδὲ ὠφελίας · ἱκανῶς γὰρ ἔχει, ὥστε ὑγιαίνων οὐδεὶς ἱατρῷ φίλος διὰ τὴν ὑγίειαν. ἢ γάρ;—οὐδεὶς.—ἀλλ' ὁ κάμνων οἶμαι διὰ τὴν νόσον.—πῶς γὰρ οὐ;—νόσος μὲν δὴ κακόν, ἱατρικὴ δὲ ὠφέλιμον καὶ ἀγαθόν.—ναί.—σῶμα δέ γέ που κατὰ τὸ σῶμα εἶναι οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν.—οὕτως.—ἀναγκάζεται δέ γε σῶμα διὰ νόσον ἱατρικὴν ἀσπάζεσθαι καὶ φιλεῖν.—δοκεῖ μοι.—τὸ μήτε κακὸν ἄρα μήτ' ἀγαθὸν φίλον γίγνεται τοῦ ἀγαθοῦ διὰ κακοῦ παρουσίαν.—ἔοικεν.—δῆλον δέ γε ὅτι πρὶν γενέσθαι αὐτὸ κακὸν ὑπὸ τοῦ κακοῦ οὐ ἔχει. οὐ γὰρ δὴ γε κακὸν γεγονὸς ἔτι ἂν τι τοῦ ἀγαθοῦ εἴ ἐπιθυμοῖ καὶ φίλον εἴη · ἀδύνατον γὰρ ἔφαμεν κακὸν ἀγαθῷ φίλον εἶναι.—ἀδύνατον γάρ.—σκέψασθε δὴ ὃ λέγω. λέγω γὰρ ὅτι ἔνια μὲν, οἶον ἂν ἢ τὸ παρόν, τοιαῦτά ἐστι καὶ αὐτά, ἔνια δὲ οὐ. ὥσπερ εἰ ἐθέλοι τις χρώματί τῳ ὅτιοῦν τι ἀλειψαί, ἀρεστίην που τῷ ἀλειφθέντι τὸ ἐπαλειφθέν.—πάνυ γε.—ἄρ' οὖν καὶ ἔστιν τότε τοιοῦτον τὴν χροάν τὸ ἀλειφθέν, οἶον τὸ ἐπόν;—οὐ μανθάνω, ἢ δ' ὅς.—ἀλλ' ὦδε, ἣν δ' ἐγώ. εἴ τίς σου ξανθὰς οὖσας τὰς τρίχας ψιμυθίῳ ἀλείψειεν, πότερον τότε λευκαὶ εἶεν ἢ φαίνοντ' ἂν;—φαίνοντ' ἂν, ἢ δ' ὅς.—καὶ μὴν παρείη γ' ἂν αὐταῖς λευκότης.—ναί.—ἀλλ' ὅμως οὐδέν τι μᾶλλον ἂν εἶεν λευκαὶ πῶ, ὅλλὰ παρούσης λευκότητος οὔτε τι λευκαὶ οὔτε μέλαιναί εἰσιν.—ἀληθῆ.—ἀλλ' ὅταν δὴ, ὦ φίλε, τὸ γῆρας αὐταῖς ταῦτον τοῦτο χρῶμα ἐπαγάγη, τότε ἐγένοντο οἷόν περ τὸ παρόν, λευκοῦ παρουσίᾳ λευκαί.—πῶς γὰρ οὐ;—τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ νῦν δὴ, εἰ ὧ ἂν τι παρῇ, τοιοῦτον ἔσται τὸ ἔχον οἶον τὸ παρόν · ἢ ἐὰν μὲν κατὰ τινὰ τρόπον παρῇ, ἔσται, ἐὰν δὲ μή, οὐ;—οὕτω μᾶλλον, ἔφη.—καὶ τὸ μήτε κακὸν ἄρα μήτ' ἀγαθὸν ἐνίοτε κακοῦ παρόντος οὕτω κακόν ἐστιν, ἔστιν δ' ὅτε ἦδη τὸ τοιοῦτον γέγονεν.—πάνυ γε.—οὐκοῦν ὅταν μήπω κακὸν ἢ κακοῦ παρόντος, αὕτη μὲν ἢ παρουσία ἀγαθοῦ αὐτὸ ποιεῖ ἐπιθυμεῖν · ἢ δὲ κακὸν ποιοῦσα ἀποστερεῖ αὐτὸ τῆς τε ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῆς φιλίας τοῦ ἀγαθοῦ. οὐ γὰρ ἔτι ἐστὶν οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθόν, ἀλλὰ κακόν · φίλον δὲ ἀγαθῷ κακὸν οὐκ ἦν.—οὐ γὰρ οὖν.—διὰ ταῦτα δὴ φαῖμεν ἂν καὶ τοὺς ἦδη σοφοὺς μηκέτι φιλοσοφεῖν, εἴτε θεοὶ εἴτε ἄνθρωποι εἰσιν οὗτοι · οὐδ' αὖ ἐκείνους φιλοσοφεῖν τοὺς οὕτως ἄγνοιαν ἔχοντας ὥστε κακοὺς εἶναι · κακὸν γὰρ καὶ ἀμαθῆ οὐδένα φιλοσοφεῖν. λείπονται δὴ οἱ ἔχοντες μὲν τὸ κακὸν τοῦτο, τὴν ἄγνοιαν, μήπω δὲ ὑπ' αὐτοῦ ὄντες ἀγνώμονες μηδὲ ἀμαθεῖς, ἀλλ' ἔτι ἠγούμενοι μὴ εἰδέναι ἃ μὴ ἴσασιν. διὸ δὴ καὶ φιλοσοφο-

ὑσιν οἱ οὔτε ἀγαθοὶ οὔτε κακοὶ πῶς ὄντες, ὅσοι δὲ κακοὶ οὐ φιλοσοφοῦσιν, οὐδὲ οἱ ἀγαθοὶ · οὔτε γὰρ τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου οὔτε τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου φίλον ἡμῖν ἐφάνη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις. ἢ οὐ μέμνησθε;—πάνυ γε, ἐφάτην.—νῦν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, παντὸς μᾶλλον ἐζηρηρήκαμεν ὃ ἔστιν τὸ φίλον καὶ οὐ. φαμέν γὰρ αὐτό, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ πανταχοῦ, τὸ μῆτε κακὸν μῆτε ἀγαθὸν διὰ κακοῦ παρουσίαν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι.—παντάπασις ἐφάτην τε καὶ ἰ συνεχωρεῖτην οὕτω τοῦτ' ἔχειν. καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ἐγὼ πάνυ ἔχαιρον, ὥσπερ θηρευτῆς τις, ἔχων ἀγαπητῶς ὃ ἐθηρευόμεν. κάπειτ' οὐκ οἶδ' ὁπόθεν μοι ἀτοπωτάτη τις ὑποψία εἰσῆλθεν ὥς οὐκ ἀληθῆς εἴη τὰ ὁμολογημένα ἡμῖν, καὶ εὐθύς ἀχθεσθεὶς εἶπον · βαβαῖ, ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, κινδυνεύομεν ὄναρ πεπλουτηκέναί. τί μάλιστα; ἔφη ὁ Μενέξενος. φοβοῦμαι, ἦν δ' ἐγώ, μὴ ὥσπερ ἀνθρώποις ἀλαζόσιν λόγοις τισὶν τοιούτοις ψευδέσιν ἐντετυχήκαμεν περὶ τοῦ φίλου. πῶς δὴ; ἔφη. ὦδε, ἦν δ' ἐγώ, σκοπῶμεν · φίλος ὃς ἂν εἴη, πότερόν ἐστιν τῷ φίλος ἢ οὐ;—ἀνάγκη, ἔφη.—πότερον οὖν οὐδενὸς ἔνεκα καὶ δι' οὐδέν, ἢ ἔνεκά του καὶ διὰ τι;—ἔνεκά του καὶ διὰ τι.—πότερον φίλου ὄντος ἐκείνου τοῦ πράγματος, οὐ ἔνεκα φίλος ὁ φίλος τῷ φίλῳ, ἢ οὔτε φίλου οὔτε ἐχθροῦ;—οὐ πάνυ, ἔφη, ἔπομαι.—εἰκότως γε, ἦν δ' ἐγώ · ἀλλ' ὦδε ἴσως ἀκολουθήσεις, οἶμαι δὲ καὶ ἐγὼ μᾶλλον εἴσομαι ὅτι λέγω. ὁ κάμων, νυνδὴ ἔφαμεν, τοῦ ἱατροῦ φίλος · οὐχ οὕτως;—ναί.—οὐκοῦν διὰ νόσον ἔνεκα ὑγείας τοῦ ἱατροῦ φίλος;—ναί.—ἡ δὲ γε νόσος κακόν;—πῶς δ' οὐ;—τί δὲ ὑγεία; ἦν δ' ἐγώ · ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ οὐδέτερα;—

ἀγαθόν, ἔφη.—ἐλέγομεν δ' ἄρα, ὥς ἔοικεν, ὅτι τὸ σῶμα, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν ὄν, διὰ τὴν νόσον, τοῦτο δὲ διὰ τὸ κακόν, τῆς ἱατρικῆς φίλον ἐστίν, ἀγαθὸν δὲ ἱατρική · ἔνεκα δὲ τῆς ὑγείας τὴν φιλίαν ἢ ἱατρική ἀνήρηται, ἢ δὲ ὑγεία ἀγαθόν. ἢ γάρ;—ναί.—φίλον δὲ ἢ οὐ φίλον ἢ ὑγεία;—φίλον.—ἢ δὲ νόσος ἐχθρόν.—πάνυ γε.—τὸ οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθὸν ἄρα διὰ τὸ κακὸν καὶ τὸ ἐχθρόν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον ἐστὶν ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φίλου.—φαίνεται.—ἔνεκα ἄρα τοῦ φίλου τοῦ φίλου τὸ φίλον φίλον διὰ τὸ ἐχθρόν.—ἔοικεν. εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤκομεν, ὦ παῖδες, πρόσσχωμεν τὸν νοῦν μὴ ἐξαπατηθῶμεν. ὅτι μὲν γὰρ φίλον τοῦ φίλου τὸ φίλον γέγονεν, ἐὼ χαίρειν, καὶ τοῦ ὁμοίου γε τὸ ὅμοιον φίλον γίγνεται, ὃ φαμεν ἀδύνατον εἶναι · ἀλλ' ὅμως τότε σκεψώμεθα, μὴ ἡμᾶς ἐξαπατήσῃ τὸ νῦν λεγόμενον. ἢ ἱατρική, φαμέν, ἔνεκα τῆς ὑγείας φίλον.—ναί.—οὐκοῦν καὶ ἡ ὑγεία φίλον;—πάνυ γε.—εἰ ἄρα φίλον, ἔνεκά του.—ναί.—φίλου γέ τιнос δὴ, εἴπερ ἀκολουθήσει τῇ πρόσθεν ὁμολογίᾳ.—πάνυ γε.—οὐκοῦν καὶ ἐκεῖνο φίλον αὖ ἔσται ἔνεκα φίλου;—ναί.—ἄρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη ἀπειπεῖν ἡμᾶς οὕτως ἰόντας ἢ ἀφικέσθαι ἐπὶ τινι ἀρχῇ, ἢ οὐκέτ' ἐπανοίσει ἐπ' ἄλλο φίλον, ἀλλ' ἤξει ἐπ' ἐκεῖνο ὃ ἐστὶν πρῶτον φίλον, οὐ ἔνεκα καὶ τὰ ἄλλα φαμέν πάντα φίλα εἶναι;—ἀνάγκη.—τοῦτο δὴ

ἐστιν ὃ λέγω, μὴ ἡμᾶς τᾶλλα πάντα ἃ εἵπομεν ἐκείνου ἕνεκα φίλα εἶναι, ὥσπερ εἶδωλα ἅττα ὄντα αὐτοῦ, ἐξαπατᾷ, ἥ δ' ἐκείνο τὸ πρῶτον, ὃ ὡς ἀληθῶς ἐστι φίλον. ἐννοήσωμεν γὰρ οὕτωςί· ὅταν τίς τι περὶ πολλοῦ ποιῇται, οἷόνπερ ἐνίοτε πατήρ ὕδν ἀντὶ πάντων τῶν ἄλλων χρημάτων προτιμᾷ, ὃ δὴ τοιοῦτος ἕνεκα τοῦ τὸν ὕδν περὶ παντὸς ἡγεῖσθαι ἄρα καὶ ἄλλο τι ἂν περὶ πολλοῦ ποιοῖτο; οἷον εἰ αἰσθάνοιτο αὐτὸν κώνειον πεπωκότα, ἄρα περὶ πολλοῦ ποιοῖτ' ἂν οἷον, εἴπερ τοῦτο ἡγοῖτο τὸν ὕδν σώσειν;—τί μὴν; ἔφη.—οὐκοῦν καὶ τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ὁ οἶνος ἐνείη;—πάνυ γε.—ἄρ' οὖν τότε οὐδὲν περὶ πλείονος ποιεῖται, κύλικα κεραμέαν ἢ τὸν ὕδν τὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τρεῖς κοτύλας οἶνου ἢ τὸν ὕδν;

ἢ ὧδέ πως ἔχει· πᾶσα ἡ τοιαύτη σπουδὴ οὐκ ἐπὶ τούτοις ἐστὶν ἐσπουδασμένη, ἐπὶ ταῖς ἕνεκά του παρασκευαζομένοις, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῳ οὐ ἕνεκα πάντα τὰ τοιαῦτα παρασκευάζεται. οὐχ ὅτι πολλὰκις λέγομεν ὡς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα χρυσίον καὶ ἀργύριον· ἀλλὰ μὴ οὐδὲν τι μᾶλλον οὕτω τό γε ἀληθὲς ἔχη, ἀλλ' ἐκεῖνό ἐστιν ὃ περὶ παντὸς ποιούμεθα, ὃ ἂν φανῇ ὄν, ὅτου ἕνεκα καὶ χρυσίον καὶ πάντα τὰ παρασκευαζόμενα παρασκευάζεται. ἄρ' οὕτως φήσομεν;—πάνυ γε.—οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ φίλου ὁ αὐτὸς λόγος; ὅσα γὰρ φαμεν φίλα εἶναι ἡμῖν ἕνεκα φίλου τινὸς ἐτέρου, ῥήματι φαινόμεθα λέγοντες αὐτό· φίλον δὲ τῷ ὄντι κινδυνεύει ἐκείνο αὐτὸ εἶναι, εἰς ὃ πᾶσαι αὖται αἱ λεγόμεναι φιλίας τελευτῶσιν.—κινδυνεύει οὕτως, ἔφη, ἔχειν.—οὐκοῦν τό γε τῷ ὄντι φίλον οὐ φίλου τινὸς ἕνεκα φίλον ἐστίν;—ἀληθῆ. τοῦτο μὲν δὴ ἀπῆλλαχται, μὴ φίλου τινὸς ἕνεκα τὸ φίλον φίλον εἶναι· ἀλλ' ἄρα τὸ ἀγαθὸν ἐστὶν φίλον;—ἔμοιγε δοκεῖ.—ἄρ' οὖν διὰ τὸ κακὸν τὸ ἀγαθὸν φιλεῖται, καὶ ἔχει ὧδε· εἰ τριῶν ὄντων ὢν νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ μήτε ἀγαθοῦ μήτε κακοῦ, τὰ δύο λειφθεῖη, τὸ δὲ κακὸν ἐκποδὼν ἀπέλθοι καὶ μηδενὸς ἐφάπτοιτο μήτε σώματος μήτε ψυχῆς μήτε τῶν ἄλλων, ἃ δὴ φαμεν αὐτὰ καθ' αὐτὰ οὔτε κακὰ εἶναι οὔτε ἀγαθὰ, ἄρα τότε οὐδὲν ἂν ἡμῖν χρήσιμον εἴη τὸ ἀγαθὸν, ἀλλ' ἄχρηστον ἂν γεγονὸς εἴη; εἰ γὰρ μηδὲν ἡμᾶς ἔτι βλάπτει, οὐδὲν ἂν οὐδεμιᾶς ὠφελίας δεοίμεθα, καὶ οὕτω δὴ ἂν τότε γένοιτο κατὰδηλον ὅτι διὰ τὸ κακὸν τἀγαθὸν ἡγαπῶμεν καὶ ἐφιλοῦμεν, ὡς φάρμακον ὃν τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθὸν, τὸ δὲ κακὸν νόσημα· νοσήματος δὲ μὴ ὄντος οὐδὲν δεῖ φαρμάκου. ἄρ' οὕτω πέφυκέ τε καὶ φιλεῖται τἀγαθὸν διὰ τὸ κακὸν ὑφ' ἡμῶν, τῶν μεταξὺ ὄντων τοῦ κακοῦ τε καὶ τἀγαθοῦ, αὐτὸ δ' ἑαυτοῦ ἕνεκα οὐδεμίαν χρεῖαν ἔχει;—ἔοικεν, ἢ δ' ὅς, οὕτως ἔχειν.—τὸ ἄρα φίλον ἡμῖν ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἐτελευταία πάντα τὰ ἄλλα—ἕνεκα ἐτέρου φίλου φίλα ἔφαμεν εἶναι ἐκεῖνα—οὐδὲν δὲ τούτοις ἔοικεν. ταῦτα μὲν γὰρ φίλου ἕνεκα φίλα κέκληται, τὸ δὲ τῷ ὄντι φίλον πᾶν τοῦναντίον τούτου φαίνεται πεφυκός· φίλον γὰρ ἡμῖν ἀνεφάνη ὃν ἐχθροῦ ἕνεκα, εἰ δὲ τὸ ἐχθρὸν ἀπέλθοι, οὐκέτι, ὡς ἔοικ', ἔσθ' ἡμῖν φίλον.—οὐ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὥς γε νῦν λέγεται.—

πότερον, ἢν δ' ἐγώ, πρὸς Διός, ἂν τὸ κακὸν ἀπόληται, οὐδὲ πεινῇν

ἔτι ἔσται οὐδὲ διψῆν οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων; ἢ πείνη μὲν ἔσται, ἐάνπερ ἄνθρωποί τε καὶ τᾶλλα ζῶα ἦ, οὐ μέντοι βλαβερά γε; καὶ δίψα δὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, ἀλλ' οὐ κακαί, ἅτε τοῦ κακοῦ ἀπολωλότες; ἢ γελοῖον τὸ ἐρώτημα, ὅτι ποτ' ἔσται τότε ἢ μὴ ἔσται; τίς γὰρ οἶδεν; ἀλλ' οὖν τόδε γ' ἴσμεν, ὅτι καὶ νῦν ἔστιν πεινῶντα βλάπτεσθαι, ἔστιν δὲ καὶ ὠφελεῖσθαι. ἢ γάρ;—πάνυ γε.—οὐκοῦν καὶ διψῶντα καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων πάντων ἐπιθυμοῦντα ἔστιν ἐνίοτε μὲν ὠφελίμως ἐπιθυμεῖν, ἐνίοτε δὲ βλαβερώς, ἐνίοτε δὲ μηδέτερα;—σφόδρα γε.—οὐκοῦν ἐὰν ἀπολλύηται τὰ κακά, ἃ γε μὴ τυγχάνει ὄντα κακά, τί προσήκει τοῖς κακοῖς συναπόλλυσθαι;—οὐδέν.—ἔσονται ἄρα αἱ μῆτε ἀγαθαὶ μῆτε κακαὶ ἐπιθυμίαι καὶ ἐὰν ἀπόληται τὰ κακά.—φαίνεται.—οἷόν τε οὖν ἔστιν ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐρῶντα τούτου οὐ ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ μὴ φιλεῖν;—οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.—ἔσται ἄρα καὶ τῶν κακῶν ἀπολομένων, ὡς ἔοικεν, φίλ' ἅττα.—ναί.—οὐκ ἂν, εἰ γε τὸ κακὸν αἴτιον ἦν τοῦ φίλον τι εἶναι, οὐκ ἂν ἦν τούτου ἀπολομένου φίλον ἕτερον ἐτέρῳ. αἰτίας γὰρ ἀπολομένης ἀδύνατον που ἦν ἔτ' ἐκεῖνο εἶναι, οὗ ἦν αὕτη ἡ αἰτία.—ὀρθῶς λέγεις.—οὐκοῦν ὠμολόγηται ἡμῖν τὸ φίλον φιλεῖν τι καὶ διὰ τι· καὶ ὥρθημεν τότε γε διὰ τὸ κακὸν τὸ μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν τὸ ἀγαθὸν φιλεῖν;—ἀληθῆ.—νῦν δέ γε, ὡς ἔοικε, φαίνεται ἄλλη τις αἰτία τοῦ φιλεῖν τε καὶ φιλεῖσθαι.—ἔοικεν.—ἄρ' οὖν τῷ ὄντι, ὥσπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ἡ ἐπιθυμία τῆς φιλίας αἰτία, καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν φίλον ἔστιν τούτῳ οὐ ἐπιθυμεῖ καὶ τότε ὅταν ἐπιθυμῇ, ὃ δὲ τὸ πρότερον ἐλέγομεν φίλον εἶναι, ὕθλος τις ἦν, ὥσπερ ποίημα μακρὸν συγκείμενον;—κινδυνεύει, ἔφη.—ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἐπιθυμοῦν, οὗ ἂν ἐνδεὲς ἦ, τούτου ἐπιθυμεῖ. ἢ γάρ;—ναί.—τὸ δ' ἐνδεὲς ἄρα φίλον ἐκείνου οὗ ἂν ἐνδεὲς ἦ;—δοκεῖ μοι.—ἐνδεὲς δὲ γίγνεται οὗ ἂν τι ἀφαιρῇται.—πῶς δ' οὐ;—τοῦ οἰκείου δή, ὡς ἔοικεν, ὃ τε ἔρως καὶ ἡ φιλία καὶ ἡ ἐπιθυμία τυγχάνει οὕσα, ὡς φαίνεται, ὧς Μενέξενέ τε καὶ Λύσι.—συνεφάτην.—ὁμεῖς ἄρα εἰ φίλοι ἐστὸν ἀλλήλοις, φύσει πη οἰκεῖοί ἐσθ' ὅμῃν αὐτοῖς.—κομιδῇ, ἐφάτην.—

καὶ εἰ ἄρα τις ἕτερος ἐτέρου ἐπιθυμεῖ, ἦν δ' ἐγώ, ὧ παῖδες, ἡ ἐρᾷ, οὐκ ἂν ποτε ἐπεθύμει οὐδὲ ἦρα οὐδὲ ἐφίλει, εἰ μὴ οἰκεῖός πη τῷ ἐρωμένῳ ἐτύγχανεν ὦν ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν ἢ κατὰ τι τῆς ψυχῆς ἥθος ἢ τρόπους ἢ εἶδος.—πάνυ γε, ἔφη ὁ Μενέξενος· ὁ δὲ Λύσις ἐσίγησεν.—εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. τὸ μὲν δὴ φύσει οἰκεῖον ἀναγκαῖον ἡμῖν πέφανται φιλεῖν.—ἔοικεν, ἔφη.—ἀναγκαῖον ἄρα τῷ γνησίῳ ἔραστι καὶ μὴ προσποιήτῳ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν παιδικῶν.—ὁ μὲν οὖν Λύσις καὶ ὁ Μενέξενος μόγις πῶς ἐπενευσάτην, ὃ δὲ Ἰπποθάλῃς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς παντοδαπὰ ἠφίει χρώματα. καὶ ἐγώ εἶπον, βουλόμενος τὸν λόγον ἐπισκέψασθαι, εἰ μὲν τι τὸ οἰκεῖον τοῦ ὁμοίου διαφέρει, λέγοιμεν ἂν τι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὧς Λύσι τε καὶ Μενέξενε, περὶ φίλου, ὃ ἔστιν· εἰ δὲ ταῦτόν τυγχάνει ὃν ὁμοίον τε καὶ οἰκεῖον, οὐ ῥᾶδιον ἀποβαλεῖν τὸν πρόσθεν λόγον, ὡς οὐ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ κατὰ τὴν ὁμοιό-

τητα ἄχρηστον · τὸ δὲ ἄχρηστον φίλον ὁμολογεῖν πλημμελές. βούλεσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ ὥσπερ μεθύομεν ὑπὸ τοῦ λόγου, συγχωρήσωμεν καὶ φῶμεν ἕτερόν τι εἶναι τὸ οἰκεῖον τοῦ ὁμοίου;—πάνυ γε.—πότερον οὖν καὶ τὰγαθὸν οἰκεῖον θήσομεν παντί, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον εἶναι; ἢ τὸ μὲν κακὸν τῷ κακῷ οἰκεῖον, τῷ δὲ ἀγαθῷ τὸ ἀγαθόν, τῷ δὲ μήτε ἀγαθῷ μήτε κακῷ τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακόν;—οὕτως ἐφάτην δοκεῖν σφίσιν ἕκαστον ἐκάστω οἰκεῖον εἶναι.—πάλιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὧ παῖδες, οὐδὲ τὸ πρῶτον λόγους ἀπεβαλόμεθα περὶ φιλίας, εἰς τούτους εἰσπεπτώκαμεν · ὁ γὰρ ἄδικος τῷ ἀδίκῳ καὶ ὁ κακὸς τῷ κακῷ οὐδὲν ἥττον φίλος ἔσται ἢ ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ.—ἔοικεν, ἔφη.—τί δέ; τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ οἰκεῖον ἂν ταῦτόν φῶμεν εἶναι, ἄλλο τι ἢ ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνον φίλος;—πάνυ γε.—ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γε φόμεθα ἐξελέγξειν ἡμᾶς αὐτούς · ἢ οὐ μέμνησθε;—μεμνήμεθα. τί οὖν ἂν ἔτι χρῆσαιμέθα τῷ λόγῳ; ἢ δῆλον ὅτι οὐδέν; δέομαι οὖν, ὥσπερ οἱ σοφοὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, τὰ εἰρημένα ἅπαντα ἀναπεμπάσασθαι. εἰ γὰρ μήτε οἱ φιλούμενοι μήτε οἱ φιλοῦντες μήτε οἱ ὅμοιοι μήτε οἱ ἀνόμοιοι μήτε οἱ ἀγαθοὶ μήτε οἱ οἰκεῖοι μήτε τὰ ἄλλα ὅσα διεληλύθαμεν—οὐ γὰρ ἔγωγε ἔτι μέμνημαι ὑπὸ τοῦ πλήθους—ἀλλ' εἰ μηδὲν τούτων φίλον ἐστίν, ἐγὼ μὲν οὐκέτι ἔχω τί λέγω.

ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν νῷ εἶχον ἄλλον ἤδη τινὰ τῶν πρεσβυτέρων κινεῖν · καὶ τα, ὥσπερ δαίμονές τινες, προσελθόντες οἱ παιδαγωγοί, ὃ τε τοῦ Μενεξένου καὶ ὁ τοῦ Λύσιδος, ἔχοντες αὐτῶν τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλουν καὶ ἐκέλευον αὐτοὺς οἴκαδ' ἀπιέναι · ἤδη γὰρ ἦν ὀψέ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ περιστῶτες αὐτοὺς ἀπηλαύνομεν · ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐφρόντιζον ἡμῶν, ἀλλ' ὑποβαρβαρίζοντες ἡγανάκτουν τε καὶ οὐδὲν ἥττον ἐκάλουν, ἀλλ' ἐδόκουν ἡμῖν ὑποπεπωκότες ἐν τοῖς Ἑρμαίοις ἄποροι εἶναι προσφέρεσθαι, ἡττηθέντες οὖν αὐτῶν διελύσαμεν τὴν συνουσίαν. ὅμως δ' ἔγωγε ἤδη ἀπιόντων αὐτῶν, νῦν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ὧ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, καταγέλαστοι γεγόναμεν ἐγὼ τε, γέρων ἀνὴρ, καὶ ὑμεῖς. ἐροῦσι γὰρ οἷδε ἀπιόντες ὡς οἴόμεθα ἡμεῖς ἀλλήλων φίλοι εἶναι—καὶ ἐμὲ γὰρ ἐν ὑμῖν τίθημι—οὐπὼ δὲ ὅτι ἔστιν ὁ φίλος οἷοί τε ἐγενόμεθα ἐξευρεῖν.

